

Metodické doporučení MPSV č. 2/2010 pro postup orgánů sociálně-právní ochrany dětí při případové konferenci

Vymezení pojmu a definice případové konference

Případová konference je odborná diskuse zainteresovaných subjektů nad konkrétním případem ohroženého dítěte nebo jeho rodiny; účelem je rychlé a úplné vyhodnocení situace dítěte a jeho rodiny s cílem nalézt optimální řešení.

Nejedná se o nový pojem ani institut. Případová konference v různých formách tvoří základ případové sociální práce.

Případové konference jsou realizovány na mnoha úrovních s různými označeními.

Typologie

- Případová konference je jednorázová nebo opakovaná.
- Případová konference jako operativní forma řešení určitého problému:
 - a) setkání určených odborníků za účelem řešení konkrétního problému, uskutečňuje se za/bez účasti dítěte a jeho rodiny nebo osob odpovědných za výchovu dítěte (nejširší forma případové konference)
 - b) setkání pracovníků orgánů sociálně-právní ochrany (dále jen „OSPOD“) pouze s dítětem a jeho rodiči nebo osobami odpovědnými za výchovu dítěte (nejužší forma případové konference).

Účel a smysl případové konference

Případové konference zdůrazňují hodnotu zapojení spolupracujících subjektů, snižují jednostrannou odpovědnost OSPOD, zefektivňují spolupráci subjektů a eliminují nesprávné nebo zdvojené postupy. Smyslem je především využít všech poznatků shromážděných o dítěti a jeho rodině, získat a sdílet stanoviska ostatních informovaných subjektů a ověřit správnost dosavadních a dále zvolených postupů.

Legislativní rámec případové konference:

➤ zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů (zejména):

- ❖ § 51 odst. 1, 3, 4 a 5 (povinnosti orgánů sociálně-právní ochrany při sdělování údajů),
- ❖ § 53 odst. 1, 2 a 3 (povinnosti státních orgánů, dalších právnických a fyzických osob a pověřených osob),
- ❖ § 57 odst. 1, 2, 3,
- ❖ § 10 odst. 4 až 7,
- ❖ § 10a odst. 1,
- ❖ § 7 odst. 2,
- ❖ § 8 odst. 2 a 3,
- ❖ § 29 odst. 3, 4, 5 a 6,
- ❖ § 42 odst. 9,
- ❖ § 38 odst. 2, 5 a 6,
- ❖ zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o sociálně-právní ochraně dětí), upravuje postihy za neposkytnutí zákonem vymezených informací (§ 59e, § 59h, § 59i, § 59j, § 59k),

- Instrukce MPSV č.j. 21-12242/2000 ze dne 15. března 2000 a č.j. 21-42246/2002 ze dne 29. října 2002,
- zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, zejména § 2 až § 8 (základní zásady činnosti správních orgánů) a § 177.

Zákonná úprava mlčenlivosti

Ustanovení § 57 odst. 1 zákona o sociálně-právní ochraně dětí se vztahuje i na případové konference, tzn. zaměstnanci orgánu sociálně-právní ochrany, zaměstnanci obce s rozšířenou působností zařazení do obecního úřadu a zaměstnanci zařízení sociálně-právní ochrany jsou povinni zachovávat mlčenlivost o skutečnostech, se kterými se při provádění sociálně-právní ochrany nebo v přímé souvislosti s tím seznámili, pokud se v tomto zákoně (§ 51 zákona o sociálně-právní ochraně dětí) nestanoví jinak. Zaměstnanci orgánu sociálně-právní ochrany a zaměstnanci obce s rozšířenou působností zařazení do obecního úřadu jsou povinni zachovávat mlčenlivost o osobě, která upozornila orgán sociálně-právní ochrany na skutečnosti uvedené v § 7 zákona o sociálně-právní ochraně dětí, jsou povinni zachovávat mlčenlivost o místu pobytu rodiče, který se stal obětí domácího násilí v rodině s dítětem, a jsou rovněž povinni zachovávat mlčenlivost o údajích o osobách, jímž bylo dítě svěřeno do péče budoucích osvojitelů, jakož i o místě pobytu takového dítěte.

Povinnost stanovená v § 57 odstavci 1 zákona o sociálně-právní ochraně dětí platí obdobně i pro pověřené osoby a jiné fyzické osoby, které se při spolupráci s orgány sociálně-právní ochrany a zařízeními sociálně-právní ochrany seznámily s údaji (tzn. i v průběhu případové konference), o nichž jsou zaměstnanci uvedení v odstavci 1 povinni zachovávat mlčenlivost (§ 57 odst. 2 zákona o sociálně-právní ochraně dětí).

Orgány sociálně-právní ochrany jsou oprávněny zpracovávat vyžádané osobní údaje v rozsahu, který je nezbytný k plnění úkolů podle tohoto zákona, a to i tehdy, jestliže se jedná o osobní údaje označené podle zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, ve znění pozdějších předpisů, jako citlivé (§ 57 odst. 3 zákona o sociálně-právní ochraně dětí).

V souvislosti s zákonnou úpravou mlčenlivosti je zapotřebí, aby si pracovníci orgánů sociálně-právní ochrany a členové komise pro sociálně-právní ochranu dětí uvědomili vůči přítomným osobám, které se případové konference účastní, kdo z těchto přítomných osob nemá právo seznámit se s osobními údaji dítěte a jeho rodiny, tzn. někteří účastníci případové konference mohou být vyloučeni z některé její části.

Struktura a průběh případové konference

• Složení případové konference

Účastníky případové konference mohou být všichni, kdo ze zákona mají právo nebo povinnosti vystupovat k ochraně a zájmu dítěte. Případové konference se účastní :

- a) vždy OSPOD (obecní úřad, obecní úřad obcí s rozšířenou působností, krajský úřad, MPSV, Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí),
- b) dle aktuální povahy případu dítěte nebo jeho rodiny nebo osob odpovědných za výchovu dítěte nestátní organizace (včetně pověřených osob poskytující sociálně-právní ochranu nebo poskytovatelů sociálních služeb), škola a školské zařízení, lékař

(pediatr, sexuolog, psychiatr, atd.) a zdravotnické zařízení a jiné zařízení pro péči o dítě (domov pro osoby se zdravotním postižením, zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc), soudce, policie, státní zastupitelství, pracovník Probační a mediační služby, další odborníci (psycholog, mediátor, atd.), zástupce samosprávy.

c) dítě, rodiče nebo jiné osoby odpovědné za výchovu dítěte a další členové širší rodiny nebo příbuzní dítěte (případová konference může proběhnout i bez účasti dítěte, jeho rodičů či jiných osob odpovědných za výchovu dítěte, popř. širší rodiny). Dítě, dle povahy případu, nemusí být účastno celého průběhu případové konference.

Na žádost zákonného zástupce/zákonných zástupců nebo osob odpovědných za výchovu dítěte může být účasten případové konference jeho/jejich právní zástupce nebo zmocněnec. Účast zákonného zástupce nebo osob odpovědných za výchovu dítěte při případové konferenci nemůže být nahrazena účastí pouze právního zástupce nebo zmocněnce. Zastoupení právním zástupcem nebo zmocněncem se prokazuje písemnou plnou mocí.

Případová konference může být svolána i komisí pro sociálně-právní ochranu dětí.

Doporučený počet účastníků případové konference je max. 10 až 15 osob.

• **Organizace, koordinace případové konference (přípravná fáze případové konference)**

Případovou konferenci svolává OSPOD nebo předseda nebo pověřený člen komise pro sociálně-právní ochranu dětí. OSPOD nebo komise zašle pozvánku všem účastníkům případové konference, zpracuje písemný podklad pro jednání a vymezí cíl případové konference.

Případová konference může být svolána operativně v naléhavých případech, tzn. účastníci případové konference obdrží pozvánku e-mailem, faxem nebo účastníci případové konference jsou pozváni k jednání telefonicky.

• **Průběh případové konference**

o Případovou konferenci vede a řídí diskusi pracovník OSPOD nebo jím určený moderátor.

o Účastníci případové konference na úvod vymezí svá očekávání a postupně se vyjádří k řešenému problému.

o V průběhu případové konference jsou vymezeny klíčové úkoly a priorita jejich pořadí. Úkoly musí být definovány jasně a stručně, srozumitelně pro všechny účastníky.

o Dále jsou určeny osoby odpovědné za řešení úkolů a stanoveny termíny pro plnění úkolů.

o V průběhu případové konference je všemi účastníky konference domluven způsob vyhodnocení úkolů a další forma spolupráce. Plnění úkolů monitoruje a vyhodnocuje OSPOD.

o Účastníci případové konference si domluví způsob vzájemného přenosu dalších informací a způsob poskytování zpětné vazby.

• **Výstupy případové konference**

Z případové konference se sepisuje protokol nebo zápis, který je součástí spisové dokumentace Om vedený příslušným orgánem sociálně-právní ochrany dětí.

Protokol nebo zápis obsahuje zejména místo, datum a označení cíle, který je předmětem případové konference, údaje o účastnících případové konference (tzn. jméno, příjmení, označení instituce, za kterou vystupují), poučení o mlčenlivosti,

vyličení průběhu případové konference a stanovení konkrétních úkolů včetně termínů jejich plnění.

Protokol nebo zápis sepisuje pracovník OSPOD nebo tajemník komise pro sociálně-právní ochranu dětí.

Protokol nebo zápis končí konstatováním možnosti přítomných účastníků případové konference seznámit se s jeho obsahem a k jeho obsahu se vyjádřit.

Protokol nebo zápis podepisuje pracovník OSPOD a dále všechny osoby, které se jednání případové konference zúčastnily. Pokud někdo z účastníků případové konference odepře podpis, jeho důvody odepření a námitky proti obsahu protokolu nebo zápisu se v protokolu nebo zápisu zaznamenají.

Opravy nesprávností, kterými jsou zejména chyby v psaní, v protokolu nebo v zápisu opraví pracovník OSPOD nebo tajemník komise pro sociálně-právní ochranu dětí a stvrdí je svým podpisem. Každá oprava musí být provedena tak, aby původní zápis zůstal čitelný.

Je-li protokol nebo zápis vícestranný a jeho jednotlivé strany jsou od sebe oddělitelné, podepisují účastníci případové konference každou jeho stranu.

Stejnopis protokolu nebo zápisu se přítomným osobám nevydává a účastníci případové konference mají nárok na kopii protokolu nebo zápisu. Nic však nebrání orgánu sociálně-právní ochrany nebo komisi pro sociálně-právní ochranu dětí na žádost přítomného účastníka případové konference, vydat mu stejnopis protokolu nebo zápisu.

Využití případové konference

Případová konference je vhodná pro řadu případů ohroženého dítěte a jeho rodiny (pro případy dlouhodobých rodičovských sporů, pro složité případy náhradní rodinné péče nebo opakovaných stížností na postup orgánů sociálně-právní ochrany dětí, atd.).

JUDr. Michaela Kepková v. r.
zastupující ředitelka odboru rodiny
a dávkových systémů

